

2. Ємчик, О. Особливості організації освітньої діяльності з дітьми в умовах різновікової групи закладу дошкільної освіти. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2021. № 3/ С. 9-14,

3. Паласевич І. Особливості організації життєдіяльності дітей різновікової групи в умовах ДНЗ. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених ДДПУ ім. І. Франка*. 2013. Вип 6(2). С. 115-121.

4. Шахіна І. Ю., Садова Д. В. Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті: переваги та особливості їх використання. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: «Педагогічні науки», 2020(1). С. 236-240.

5. Шовкопляс О. М. Управління інноваційною оздоровчою діяльністю в закладі дошкільної освіти. *Молодий вчений*, 2018. № 2(1). С. 311-314.

*Дацюк Марина Анатоліївна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Борова В.Є.
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янука»*

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ МАРІЇ МОНТЕССОРІ У ПІДГОТОВЦІ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО ШКОЛИ

Впровадження Монтессорі-педагогіки в Україні було розпочато наприкінці 80-х – початку 90-х років ХХ століття з офіційним визнанням того, що тогочасна існуюча система освіти, заснована на авторитаризмі й традиційних методах навчання та виховання, потребує перебудови. У зв'язку з цим почали відкриватися заклади освіти нового типу, в яких педагоги-новатори почали використовувати досвід відомих як вітчизняних, так і зарубіжних діячів, зокрема, технологію М. Монтессорі, яка з успіхом впроваджується в усіх демократичних країнах світу [1].

Для сучасної педагогічної науки характерною є тенденція до розробок новітніх технологій навчання та виховання дітей на основі

вивчення і використання класичної спадщини видатних педагогів, зокрема інтерес до наукових ідей і поширення досвіду М. Монтесорі. Її ідея вільного виховання полягає в тому, щоб зміст, організація і методи навчання визначалися інтересами та потребами дітей, їх індивідуальними нахилами і здібностями.

Дитина різниться від дорослого у всьому — у своїх цілях, швидкості їх досягнення, ритмі життя, потребах і особливостях психіки. І якщо головне завдання дорослого — побудова ідеального середовища, то для дитини — створення в собі дорослого. Труднощі полягають у тому, що вихователі юного покоління цієї особливості не усвідомлюють. М. Монтесорі твердить: «Дітей не розуміють, тому що дорослі, зазвичай, міряють їх власною міркою». Система М. Монтесорі — один із варіантів «іншого» бачення дитини [2].

Освітня система М. Монтесорі охоплює технологію виховання й навчання дітей віком від 2,5 до 12 років. Найбільше уваги викликають положення, що стосуються навчання, виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Педагогічна технологія заснована і апробована на конкретному філософському вченні — теорії вільного виховання (антропології) й сенсуалізму (відчуття — єдине джерело знань) у педагогіці. Пояснюючи розвиток дитини, М. Монтесорі зазначала, що «в дитині міститься розумова лабораторія, що виробляє хімічні перетворення. Усі враження не тільки проникають у розум дитини, вони його формують, вони втілюються в ньому, оскільки дитина «будує» власне психічне тіло, використовуючи предмети довкілля». Цей розум вона назвала «всотуючим розумом» [1], і зауважила, що дорослим, педагогам важливо досягнути величину його сили.

Провідна ідея вчення М. Монтесорі полягає у необхідності створення педагогом предметно-просторового середовища, в якому дитина могла б найповніше розкрити свій внутрішній потенціал у процесі вільної самостійної діяльності. Це середовище має забезпечити розвиток кожної дитини за її індивідуальним темпом. Завдання педагога полягає насамперед у наданні дитині засобів для саморозвитку і розкритті правил їх використання. Такими засобами є автодидактичні (самонавчальні) Монтесорі-матеріали, з якими дитина працює, спочатку діючи за зразком, а потім — самостійно

виконуючи вправи. А звідси випливає – основний девіз її методу: «Допоможи мені зробити це самому» [3]. Увага, воля, зосередженість, пам'ять, здатність порівняння – все тренується в процесі сенсорної діяльності, вона ж надає тонізуючу дію на нервову систему дитини. У дошкільному віці особливо вимагає вправи дотиково-м'язове відчуття, що необхідно в майбутньому для багатьох професій. М. Монтесорі наголошувала на реалізації ідеї вільного вибору кожною дитиною виду діяльності та тривалості занять, застосування спеціально розробленого набору навчальних матеріалів, відсутність тестувань, оцінювання, похвали та покарання.

Грамотний фахівець повинен розуміти це і створювати для малюка навчальне середовище, яке сприяло б максимальному розкриттю всього того, що в дитину заклала природа.

Аналізуючи педагогічну діяльність М. Монтесорі щодо побудови навчально-виховного процесу, можна виділити ряд відкриттів, які і лягли в основу її методу: голова, серце, руки повинні зв'язати розпізнавальне, моральне, емоційне і соціальний розвитку; свобода вибору (робота з матеріалами), навчити дитину вільно вибирати ту чи іншу види діяльності, навчити його стати незалежним; свобода дій, коли діти вибирають де їм зручніше займатися – за столами (в класах немає парт) або ж на килимку (що є робочою зоною для дитини); свобода часу, дитина займається з матеріалом стільки часу, скільки це йому необхідно; потреба в повторенні (процес концентрації уваги); любов до порядку; соціальне навчання; вчитися навичкам і ролі в суспільстві, як вести себе в суспільстві.

Монтесорі вважала, що дітям притаманне вміння самонавчатися, що вони здатні засвоїти важливі поняття в процесі спонтанної діяльності. Відповідно, немає необхідності примушувати дітей учитися [2]. Після презентації матеріалу – право на самостійну діяльність, яка захоплює увагу дитини, тому що вона спрямована на задоволення її внутрішньої потреби, на будівництво дитиною самого себе.

Отже, важливими принципами, яких ми варто дотримуватись у Монтесорі – середовищі при підготовці дошкільників до школи є: свобода рухів, свобода вибору діяльності, свобода повторень,

свобода вираження почуттів, свобода соціальних контактів. Дітям потрібна свобода, щоб вчитися будувати власні соціальні відносини. Вільна дитина спонтанно допомагає іншим і дорослішає завдяки цьому. Уміння кооперувати з іншими вибудовується легше, ніж уміння конкурувати. Діти вчаться поважати роботу інших, що зосереджено займаються власними справами. У них загострюється почуття справедливості. Свобода і активна робота в правильно організованому середовищі – це умови, які спонукають до виховання соціально орієнтованої поведінки.

Діти, які користуються своїм правом розпоряджатися своєю свободою, стають незалежними особистостями, надійними і відповідальними за свої вчинки. Свобода ця не є необмежена. Межі її задаються ззовні, і дитина відчуває їх. Свобода, що обмежена рамками, швидше приводить до розуміння життя.

Основоположні ідеї такого «вільного виховання» зберігають свою актуальність у наш час, коли відбуваються фундаментальні зміни в соціально-економічному та культурному житті суспільства. Водночас вони набувають нового звучання у зв'язку зі зміною акцентів у трактуванні самого феномена свободи. Аналіз необхідності впровадження ідей М. Монтесорі в сучасну систему дошкільної освіти дозволяє зробити такі висновки, що даний метод не тільки зберігає свою актуальність у всьому світі, але й повністю відповідний основній меті сучасної дошкільної освіти, спрямованої на саморозвиток і самовизначення дітей, система дидактичних матеріалів, що використовується у рамках цього методу, сприяє створенню сприятливого розвиваючого середовища і творчому розвитку суб'єктів освіти, даний підхід допомагає в повній мірі індивідуалізувати процес розвитку, навчання і виховання, отже, зробити його безболісним для становлення особистості дитини.

Створення атмосфери довіри, поваги до особистості дитини є основною вимогою до роботи педагога в Монтесорі-групі. Подібна атмосфера допомагає дитині стрімко просуватися в своєму розвитку як повноцінна, активна, самодіяльна особа. В центрі процесу дошкільної освіти знаходиться особистість неповторної, безпосередньої, несхожої на інших дитини. Використання педагогічних ідей М. Монтесорі в вихованні сучасного дошкільника

можна виразити так: основний принцип роботи — підготовка дитини не до школи, а до життя.

Список використаних джерел

1. Дичківська І.М. М. Монтессорі: теорія і технологія: навч.-метод. посіб. для використання в навч.-виховному процесі / І.М. Дичківська, Т.І. Поніманська; М-во освіти і науки України. – Київ: Слово, 2009. – 303 с.
2. Монтессорі М. Дом ребенка: Метод научної педагогіки, 1920.

*Демянчук Тетяна Олександрівна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Мельничук Л.Б.
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'ячука»*

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ «КІЛЬЦЯ ЛУЛЛІЯ» У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРОВАНОГО ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Однією з інноваційних ігрових технологій розвитку мовлення дітей дошкільного віку є теорія розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ), ключовими принципами якої є розв'язання суперечностей, системний підхід, тобто вміння бачити навколишній світ у взаємозв'язку всіх його елементів, а також уміння віднайти необхідний у даній ситуації резерв.

Кільця Луллія – один із засобів розвитку інтелектуально-творчих здібностей дітей, запропонований авторами ТРВЗ для використання в закладах дошкільної освіти. Цей посібник вносить елемент гри в освітню діяльність, допомагає підтримувати інтерес до досліджуваного матеріалу [1].

Метою використання даної технології є розвиток основних компонентів мовленнєвої системи (фонематичного сприйняття та звукового аналізу, граматичного ладу мовлення, словникового запасу та зв'язного мовлення) дітей старшого дошкільного віку.